

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1978/79:33

med anledning av propositionen 1978/79:127 om åtgärder för att främja sysselsättningen i Norrbotten jämte motioner

I betänkandet behandlas de delar av propositionen 1978/79:127 som remitterats till arbetsmarknadsutskottet. Dessutom tar utskottet upp fem med anledning av propositionen väckta motioner och sex under allmänna motionstiden väckta motioner.

Övriga delar av propositionen behandlas i betänkandena JoU 1978/79:25, TU 1978/79:16, UbU 1978/79:42 samt NU 1978/79:41, 42 och 45.

Propositionen

I propositionen bereds riksdagen tillfälle att ta del av vad statsrådet Wirtén anfört om åtgärder för att främja sysselsättningen i Norrbotten. I bilaga 1 till propositionen föreslås under punkten 3 att riksdagen skall till Bidrag till sysselsättningsfrämjande åtgärder i Norrbottens län för budgetåret 1979/80 under fjortonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag på 160 000 000 kr. Vidare föreslås i bilaga 2 att riksdagen till Sysselsättningssskapande åtgärder för budgetåret 1979/80 under tolfte huvudtiteln anvisar ett i förhållande till propositionen 1978/79:100 med 175 000 000 kr. höjt reservationsanslag av 1 708 000 000 kr.

Motionerna

Motioner väckta under allmänna motionstiden

1978/79:212 av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen yrkas att riksdagen uttalar att den i motionen föreslagna utvecklingsplanen för Norrbotten bör genomföras under de närmaste fem åren och hos regeringen hemställer om att de åtgärder som fordras för detta vidtas.

1978/79:1047 av Kerstin Nilsson (s)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om utredning och förslag om reaktiverings- och turistcenter i Övertorneå kommun.

1978/79:1048 av Kerstin Nilsson m. fl. (s)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om en inventering av arbetsuppgifter inom den offentliga sektorn, lämpliga att utlokaliseras till en statsverkets servicecentral i Norrbottens inland.

1978/79:1548 av Filip Johansson m. fl. (c)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen, för beaktande vid utformningen av propositionen om regionalpolitiken.

1978/79:1659 av Filip Johansson (c) och Torsten Stridsman (c)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen 1978/79:1658 anförts rörande beredskapsarbeten, kostnadsberäknade till 85–90 milj. kr., avseende objekt med anknytning till SSAB:s verksamhet i Luleå.

1978/79:2022 av Karl-Anders Petersson m. fl. (c)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar

3. att hos regeringen hemställa att av medel för beredskapsarbeten efter gängse prövning bevilja ca 90 milj. kr. för arbeten i anslutning till SSAB:s verksamhet i enlighet med vad i motionen anförts.

Motionen, som ursprungligen i sin helhet remitterats till näringsutskottet, har sedermera överlämnats till arbetsmarknadsutskottet beträffande yrkandet 3.

Motioner väckta med anledning av propositionen

1978/79:2224 av Alf Lövenborg (apk) och Rolf Hagel (apk)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar

4. att begära att regeringen tar initiativ i syfte att genom ekonomiska stödåtgärder hjälpa landstinget och kommunerna i Norrbotten att tidigare-lägga projekt som finns i deras långtidsplaner.

Övriga delar av motionen behandlas av näringsutskottet.

1978/79:2251 av Per Petersson m. fl. (m)

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att

3. genom offertmetoden i samverkan med svensk industri bör en breddad industrialisering göras i Norrbotten,

6. ett flygfält bör byggas med AMS-medel vid Arvidsjaur,

9. i övrigt beakta vad i motionen anförts.

Övriga delar av motionen behandlas av näringsutskottet.

1978/79:2268 av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen yrkas

4. att riksdagen uttalar att en särskild servicecentral för statsverken inrättas i Kiruna eller Gällivare och att medel härför anvisas.

Övriga delar av motionen behandlas av näringsutskottet.

1978/79:2290 av Frida Berglund m. fl. (s, c, fp, m)

I motionen yrkas att riksdagen måtte uttala att de medel som enligt

regeringens proposition 1978/79:127 ställs till länsstyrelsens förfogande till bl. a. stöd för olika former för kombinationssysselsättningar i länets mest utpräglade glesbygder skall av länsstyrelsen disponeras efter de principer som tillämpas vid fördelning av vattenregleringsmedel; dock att yttrande före beslut av länsstyrelsen inte behöver inhämtas från vattenrättsdomare.

1978/79:2293 av Olof Palme m. fl. (s)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att

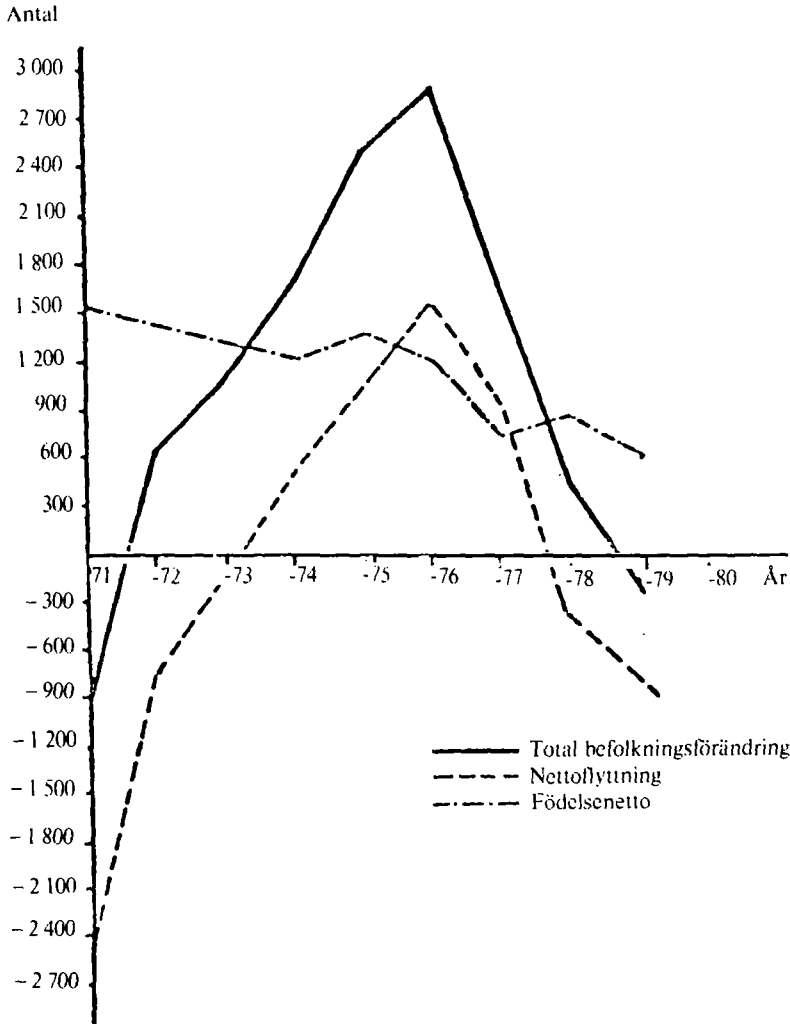
2. ge regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av och riktlinjer för omedelbara förhandlingar mellan regeringen och Norrbottens läns landsting rörande statlig medverkan i utbyggnaden av offentlig verksamhet i Norrbotten.

Övriga delar av motionen behandlas av näringsutskottet.

Utvecklingen i Norrbotten

Befolkningen i Norrbottens län uppgick vid årsskiftet 1978-1979 till 266 329 personer. Den fastställda befolkningsramen för planeringen för år 1985 är 275 000-290 000 invånare, varvid planeringen enligt riksdagens uttalande primärt skall inriktas på den övre delen av ramen. Norrbotten har fram till 1960-talets början haft en kraftig befolkningstillväxt. Under 1950-talet ökade sålunda befolkningen med ca 20 000 till ca 262 000. Därefter skedde en tillbakagång och 1970 var befolkningen nere i ca 255 000. Sedan svängde utvecklingen på nytt i positiv riktning men den senaste tiden har trenden på nytt varit nedåtgående. Utvecklingen under 1970-talet framgår av figur på s. 4.

Fig. Befolkningsförändringar i Norrbottens län under perioden 1971-1978.

Av figuren framgår bl. a. att nettoinflyttningen under perioden 1974-1976 var betydande. Utvecklingen därefter är negativ. För åren 1977 och 1978 redovisas en nettoutflyttning på ca 400 resp. 900 personer.

Befolkningsutvecklingen i länets kommuner under perioden 1970-1978 redovisas i tabell 1.

Tabell 1. Befolkningsutveckling 1970–1978 samt differens 1970–1978

Kommun	1970	1975	1978	Differens 1970–1978
Piteå	32 763	35 547	37 556	4 793
Älvsbyn	8 713	9 145	9 390	677
Arvidsjaur	8 329	8 050	8 127	- 202
Arjeplog	4 369	4 192	4 049	- 320
Luleå	58 668	66 290	67 180	8 512
Boden	27 089	27 815	28 752	1 663
Jokkmokk	8 032	7 598	7 324	- 708
Kalix	18 144	18 687	19 129	985
Överkalix	6 048	5 462	5 212	- 836
Haparanda	8 901	9 053	9 275	374
Övertorneå	7 365	6 526	6 293	- 1 072
Pajala	10 793	9 421	8 909	- 1 884
Gällivare	25 408	25 406	24 783	- 625
Kiruna	30 534	31 194	30 350	- 184
Länet	255 156	264 386	266 329	11 173

Som framgår av tabellen har kommunerna vid kusten ökat sin befolkning under perioden samtidigt som inlandskommunerna gått tillbaka, i vissa fall kraftigt. Pajala kommun har förlorat inemot 2 000 personer av en totalbefolkning år 1970 på ca 10 800. Även Övertorneå uppvisar en kraftig minskning.

Enligt arbetskraftsundersökningarna (AKU) har det genomsnittliga totalantalet sysselsatta i länet varit praktiskt taget oförändrat, drygt 120 000, under de senaste tre åren. Förvärvsrekvensen i länet uppgick år 1978 till 66,9 %. I riket var motsvarande siffra 70,2.

Det kan vidare nämnas att de statliga företagen svarar för ca 2/3 av industrisysselsättningen i länet.

Arbetslösheten i länet är betydande. Antalet kvarstående arbetslösa aktuella för omedelbar placering uppgick i februari månad i år till 8 356, vilket motsvarar mer än 6 % av arbetskraften. Det innebär att andelen arbetslösa i länet är i stort sett tre gånger så hög som i riket. Vid samma månads slut var antalet kvarstående lediga platser ca 500. Antalet arbetslösa per ledig plats uppgick således till 16. Vid årsskiftet var siffran 18. Som jämförelse kan nämnas att relationen arbetslösa per ledig plats vid årsskiftet var 2 i Stockholms län, 4 i Göteborgs och Bohus län, 5 i Södermanlands län och 7 i Västerbottens län.

Byggarbetslösheten är särskilt hög. Vid årsskiftet redovisades ca 40 sökande per ledig plats inom byggnadsverksamheten.

Arbetslöshetens omfattning i länets kommuner redovisas i tabell 2.

Tabell 2. Kvarstående arbetslösa aktuella för omedelbar placering. Februari 1979.
Fördelning på förmedlingskontor

Kontor	Februari 1979	Skillnad	
		Föreg. mån	Föreg. år
Luleå	1 337	-184	-194
Boden	545	-88	-55
Piteå	709	-151	-243
Arjeplog	164	-36	25
Arvidsjaur	291	-24	3
Älvsbyn	406	8	53
Kalix	524	-119	-90
Haparanda	635	75	134
Överkalix	214	-25	45
Övertorneå	459	-17	96
Gällivare	1 154	-21	115
Jokkmokk	228	8	-8
Kiruna	1 126	-177	-25
Pajala	561	-13	-26
Ej kommun	3	3	-6
Länet	8 356	-761	-176

De arbetsmarknadspolitiska insatserna i länet är omfattande. Totalt berördes i februari månad i år inemot 13 200 personer av olika åtgärder. Detta är nära en fördubbling i förhållande till samma månad år 1975.

Fördelningen på olika former av arbetsmarknadspolitiska åtgärder under februari månad 1975-1979 redovisas i tabell 3.

Tabell 3. Sysselsatta i olika former av arbetsmarknadspolitiska åtgärder februari 1975-1979

Åtgärd	1975	1976	1977	1978	1979
Arbetsmarknadsutbildning ¹	2 900	2 900	3 500	4 834	4 965
Beredskapsarbete	2 503	3 150	3 649	5 036	5 916
Halvskyddat arbete	681	799	840	841	925
Verkstad för skyddat arbete	447	481	493	502	509
Arkivarbete	795	810	842	831	856
Summa	7 326	8 140	9 324	12 044	13 171

¹ Exkl. företagsutbildning

Utskottet

Allmänna frågor

Sysselsättningsläget i Norrbotten är oroande. I februari i år var ca 21 500 personer i länet antingen arbetslösa eller föremål för arbetsmarknadspolitiska

åtgärder. Detta motsvarar ca 16 % av arbetskraften. Inget annat län redovisar tillnärmelsevis så höga värden.

För att möta utvecklingen presenterar regeringen i propositionen olika förslag till åtgärder för att främja sysselsättningen i länet. Förslagen som kommer från olika departement innebär i huvudsak följande.

	<i>Milj. kr.</i>
– Stöd till Norrlandsfonden	9
– Förstärkt grundforskningsorganisation vid tekniska högskolan i Luleå	6
– Medelstillskott till Regioninvest i Norr AB	75
– Nytt företag för marknadsföring av produkter från bl. a. företag i Norrbotten	20
– Inrättande av forskningsstation för gruvbrytning i Luossavaara	35
– Malmprospektering i Jokkmokk	40
– Medel till Norrbottendelegationen för bl. a. iståndsättning av åkermark	30
– Tidigareläggningar av statligt byggande	250
– Beredskapsarbeten	175
– Medel till regeringens förfogande för särskilda åtgärder i glesbygderna, insatser inom turism och rekreation, åtgärder inom skogsbruket m. m.	160

Förslagen beräknas kosta ca 1 miljard kronor och enligt propositionen ge ca 2 000 nya sysselsättningstillfällen i inledningsskedet. Därav beräknas 900 komma till stånd genom industriella utvecklingsprojekt, turism och jordbruk, 800 genom anläggningsarbeten för kommunikationer och energikutbyggnad samt 300 genom ramen på 175 milj. kr. som föreslås bli ställda till länsarbetsnämndens förfogande för skilda arbetsmarknadspolitiska insatser.

Norrbotten har sedan länge varit det län i landet som haft det besvärligaste arbetsmarknadsläget. Som framgår av vad tidigare redovisats har svårigheterna ökat under de senaste åren. Förslagen om särskilda insatser för att öka tillgången på arbete är mot denna bakgrund väl motiverade. Det måste dock samtidigt framhållas att de grundläggande problemen med att öka industrialiseringsgraden och förbättra näringsstrukturen i länet kvarstår. Propositionens förslag har beräknats att i inledningsskedet ge ca 2 000 nya arbetstillfällen. Detta skall ställas i relation till att ca 21 500 personer beräknas stå utanför den ordinarie arbetsmarknaden.

Förslag som är ägnade att förbättra sysselsättningen i Norrbotten har lagts fram även i andra propositioner. Det gäller propositionen 1978/79:87 om finansiellt stöd till LKAB (NU 1978/79:30), propositionen 1978/79:126 om tidigareläggningar av vissa investeringar inom SSAB (NU 1978/79:43) och

propositionen 1978/79:110 om skogspolitiken. Vidare vill utskottet hänvisa till förslag i regeringens proposition 1978/79:112 om den framtida regionalpolitiken (AU 1978/79:23) och propositionen 1978/79:152 om förbättrat transportstöd samt propositionen 1978/79:123 om industri- och handelspolitiken.

De insatser av olika slag som är under utformning bör sammantaget få en icke obetydlig effekt på arbetsmarknaden i Norrbotten. Även den konjunkturuppgång som alltmer gör sig gällande bör bidra härtill.

Propositionens åtgärdsförslag bygger i väsentliga delar på Norrbottendelegationens utredningar och förslag. Avsikten är att delegationen skall fortsätta sitt arbete till årets slut. I propositionen 1978/79:112 om regionalpolitik föreslås att länsstyrelserna skall kunna tilldelas särskilda resurser för insatser av det slag Norrbottendelegationen utfört. Med hänvisning härtill finns det inte anledning föreslå någon åtgärd på grund av motionen 2251 av Per Petersson m. fl. (m). Motionärerna begär nämligen att Norrbottendelegationens utredningsresurser skall lämnas över till länsstyrelsen i länet.

Regionalpolitiska insatser

När det gäller de regionalpolitiska insatserna framhåller statsrådet Wirtén bl. a. att det regionalpolitiska stödet spelar en stor roll i strävandena att underlätta en nödvändig differentiering av näringslivet. Regionalpolitiskt stöd har hittills lämnats med ca 600 milj. kr. till företag i Norrbotten. De företag som har fått stöd beräknas ha ökat sin personal med ca 2 700 personer.

I den regionalpolitiska propositionen 1978/79:112 presenteras nya regler för regionalpolitiskt stöd. Riksdagen kommer senare i vår att ta ställning till den propositionen.

År 1977 beslöt riksdagen att lokaliseringssöd skulle kunna lämnas enligt *offertprincipen* (prop. 1976/77:100 bil. 17 s. 88, AU 1976/77:23, rskr 1976/77:295). Det systemet innebär att man söker förena det företagsekonomiska intresset med det samhällsekonomiska genom att staten efter offert från ett företag betalar särskild ersättning för etableringskostnader eller liknande då det är önskvärt att stödja sysselsättningen på en ort. Avsikten är att metoden skall användas i samband med ansträngningarna att förbättra sysselsättningsmöjligheterna i Norrbotten. För verksamheten fastställdes en ram på 40 milj. kr. Hittills har endast en mindre del av ramen utnyttjats.

I propositionen uttalas att svårigheterna att nå tillräckliga sysselsättnings effekter med övriga regionalpolitiska medel motiverar att offertförfarandet utnyttjas på ett mera systematiskt sätt än hittills. Överläggningar har därför inletts med Sveriges industriförbund i syfte att erbjuda ett antal större företag att lämna offerter för etablering av nya arbetstillfällen i Norrbotten.

Per Petersson m. fl. (m) anser i motionen 2251 att offertprincipen bör prövas i stor skala. Det i propositionen nämnda försöket till samarbete med

industriföretag bör enligt motionärerna forceras.

Utskottet utgår från att regering och myndigheter gör vad som är möjligt för att vidga användningen av stöd enligt offertprincipen. De hittillsvarande svårigheterna måste ses mot bakgrund av den låga investeringsbenägenheten i industrin under de senaste åren. I en uppåtgående konjunktur bör möjligheterna att nå resultat väsentligt öka. Med hänsyn till det anförda bör motionsyrkandet inte föranleda någon åtgärd.

I propositionen anmäls att det finns en rad projekt som kan få betydelse för sysselsättningen i Norrbotten och som bör genomföras men som inte är tillräckligt förberedda för att beslut skall kunna fattas nu. Det gäller bl. a. utvinning av torv i Norrbotten, kraftvärmeverk i Luleå, särskilda åtgärder i glesbygderna, insatser inom turism och rekreation, byggande av avloppsreningsverk och åtgärder inom skogsbruket. För dessa insatser föreslås en särskild medelsram, som bör stå till regeringens disposition för senare fördelning. I propositionen föreslås att 160 milj. kr. anvisas för ändamålet under ett särskilt reservationsanslag benämnt Bidrag till sysselsättningsfrämjande åtgärder i Norrbottens län.

Utskottet tillstyrker den begärda medelsramen.

En del av den föreslagna medelsramen föreslås bli använd för *särskilda glesbygdsinsatser i Norrbotten*.

Glesbygdsstöd utgår f. n. bl. a. i form av stöd till hemarbete och till de regionala utvecklingsfonderna för genomförande av speciella projekt i syfte att främja företagsamhet i glesbygder. I tolv kommuner i inre stödområdet pågår försöksverksamhet med intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser (IKS) med syfte att i första hand ge sysselsättning åt äldre lokalt bundna personer inom det inre stödområdet. Särskilt stöd till lantbruksföretag lämnas till lantbruksföretag och verksamhet som kan bedrivas i kombination med sådant företag enligt förordningen (1978:465) om stöd till lantbruksföretag i vissa glesbygder. Stöd kan även utgå till investering i byggnad som är avsedd att hyras ut till allmänheten genom korttidsupplåtelse. Vidare lämnas stöd till skärgårdsföretag för att främja tillkomsten och utvecklingen av företag i skärgårdarna enligt förordningen (1976:208) om statligt stöd till skärgårdsföretag.

I propositionen föreslås nu att de nämnda glesbygdsåtgärderna skall kompletteras genom att länsstyrelsen får använda en del av medelsramen 160 milj. kr. till stöd för olika former av kombinationssysselsättningar i länets mest utpräglade glesbygder. Stöd skall på detta sätt kunna ges även till andra företag, t. ex. småindustrier och hantverksföretag enligt vad som gäller för skärgårdsstödet.

Frida Berglund m. fl. (s, c, m, fp) anlägger i motionen 2290 synpunkter på *användningen av de medel som enligt propositionen skall ställas till länsstyrelsens förfogande*. Enligt motionärerna bör samma principer gälla som tillämpas vid fördelning av vattenregleringsmedel.

Vattenregleringsmedel används bl. a. för att tillgodose allmänna ändamål i

bygder, i vilka vattenkraften byggts ut. Det ankommer på länsstyrelsen att besluta till vilka projekt medel skall utgå. Medel kan därvid anvisas vid sidan om andra finansieringskällor och sålunda användas som toppfinansiering.

Utskottet tillstyrker att länsstyrelsen i Norrbottens län inom ramen för det föreslagna anslaget får vissa medel för speciella glesbygdsinsatser. Man bör undvika detaljreglering för dessa medel och länsstyrelsen bör sålunda ha stor frihet. Med det anförda torde motionärernas önskemål vara tillgodosedda och någon åtgärd härutöver är inte påkallad.

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder m. m.

Som redovisas tidigare i betänkandet har betydande åtgärder av arbetsmarknadspolitiskt slag satts in i Norrbotten. Bland förslag som nu är aktuella och behandlas i andra utskott ingår bl. a. tidigareläggning av främst större projekt som utbyggnad av Luleå flygplats, vägarbeten och investeringar inom SJ.

Arbetsmarknadsministern framhåller att det härutöver finns en rad mindre projekt som kan komma till utförande som beredskapsarbeten. Det gäller såväl statliga som kommunala investeringar. Bland projekten nämns avloppsreningsanläggningar, dikningsarbeten, naturrastplatser och långtidsparkeringar m. m. utefter vägen mellan Kiruna och riksgränsen, investeringar vid LKAB och SSAB samt skilda slag av arbeten inom den statliga tjänstesektorn.

Utöver vad som faller på Norrbottens län vid fördelning på sedvanliga grunder av de reguljära anslagen till beredskapsarbeten förordas i propositionen att länet tilldelas särskilda medel för sådana arbeten, att fördelas av länsarbetsnämnden i samråd med länsstyrelsen. Länsarbetsnämnden skall därvid tillämpa samma regler i fråga om bidragets storlek i enskilda fall m. m. som gäller för beredskapsarbeten i övrigt. Anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder bör på grund av det anförda förstärkas med 175 milj. kr. utöver vad som tidigare anvisats för nästa budgetår (AU 1978/79:21).

Utskottet har inte något att erinra mot detta förslag.

I ett antal motioner aktualiseras skilda projekt vilka betecknas som lämpliga att utföras som beredskapsarbete.

I de under allmänna motionstiden i år väckta motionerna 1659 av Filip Johansson (c) och Torsten Stridsman (c) och 2022 av Karl-Anders Petersson m. fl. (c) begärs att medel till *beredskapsarbeten inom SSAB* skall anvisas enligt det förslag som lagts fram i en nyligen avlämnad rapport av generaldirektör Bertil Rehnberg. De föreslagna projekt som bedömts som lämpliga att utföra som beredskapsarbeten har kostnadsberäknats till 85–90 milj. kr.

Av propositionen framgår att regeringen räknar med att de nämnda projekten inom SSAB skall kunna utföras som beredskapsarbete. Med hänsyn härtill och då detaljprioriteringar av detta slag ej bör göras av

riksdagen bör motionerna inte föranleda någon åtgärd.

Per Petersson m. fl. (m) föreslår i motionen 2251 att *ett flygfält skall byggas i Arvidsjaur* med hjälp av arbetsmarknadspolitiska medel.

Utskottet har inhämtat att länsstyrelsen i Norrbotten fått i uppdrag att närmare utreda denna flygplatsfråga. Med hänsyn härtill är det inte aktuellt med någon anslagsanvisning i dag. Motionen bör därför inte föranleda någon åtgärd.

I motionen 1047 av Kerstin Nilsson m. fl. (s) begärs en utredning och ett förslag om *ett reaktiverings- och turistcenter i Övertorneå kommun*. I motionen framhålls behovet av sysselsättningsskapande åtgärder mot bakgrund av den negativa utvecklingen i kommunen.

Som framgår av tidigare redovisning finns det ett stort behov av insatser i Övertorneå kommun. När det gäller det föreslagna centret för reaktivering och turism är projektet inte tillräckligt utrett för att man i dag skall kunna ta ställning till de planer kommunen har, bl. a. torde fördras ett positivt intresse från landstinget i länet. Motionen bör med hänsyn till det anförda inte föranleda någon åtgärd.

I motionerna 1048 av Kerstin Nilsson m. fl. (s) och 2268 av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås att *en statlig servicecentral skall inrättas i Norrbottens inland*. En sådan central skulle kunna ta sig an större arbeten från ämbetsverken i fråga om utskrivning/orderbehandling, tryckning, statistikbearbetningar m. m.

I propositionen anmäler arbetsmarknadsministern att han skall närmare låta utreda förutsättningarna för att inrätta en sådan central med lokalisering till malmfälten i Norrbotten. Med hänvisning härtill bör de båda motionerna inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Socialdemokraterna godtar propositionens förslag i dess helhet. I partimotionen 2293 framhålls emellertid att närings- och sysselsättningsutvecklingen i Norrbotten inom överskådlig framtid avgörs av utvecklingen inom basnäringarna gruvor, stål och skog. I motionen redovisas därför program och förslag för dessa näringar. Arbetsmarknadsutskottet går inte in på denna fråga som behandlas av näringsutskottet.

I motionen finns emellertid även ett förslag om *ett särskilt statligt stöd för tidigareläggning av offentliga investeringar*. Investeringarna bör ha en sådan inriktning att de dessutom skapar varaktiga arbetstillfällen samtidigt som de erbjuder invånarna ökad trygghet och omsorg. Norrbottens läns landsting har enligt motionärerna presenterat förslag till sjukvårdsinvesteringar som väl fyller dessa krav. Investeringarna avser ny-, till- och ombyggnader av sjukhus, vårdcentraler, vårdhem, dagcenter, vård- och skogsbruksskolor samt folktandvård. Samtliga projekt uppges ingå i landstingets långtidsplanering med planerad byggstart senast år 1983 och beräknas inom ett år kunna ge sysselsättning för inmot 700 personer inom byggsektorn. Då anläggningarna, som är väl spridda över länet, tas i drift kan enligt motionen ca 700

personer. företrädesvis kvinnor, erbjudas varaktigt sysselsättning.

De samlade investeringskostnaderna för de projekt, som på detta sätt är möjliga att tidigarelägga, har beräknats till ca 700 milj. kr. En förutsättning för att landstinget skall kunna bära de ökade totala investeringskostnader som följer av tidigareläggningarna är enligt motionen att byggnadsarbetena utförs som beredskapsarbeten. Därvid anser motionärerna att förhöjda statsbidragssatser bör kunna utgå i enlighet med vad som tidigare förekommit i Norrbotten.

Genom tidigareläggningarna ställs enligt motionen landstinget inför driftkostnader som går utöver vad som förutsatts i landstingets finans- och skatteplanering och vad som nu anses kunna bäras av länets skattebetalare. Motionärerna föreslår därför att staten skall åta sig finansieringsansvaret för vårdanläggningarnas driftkostnader från tidpunkten för startandet fram till den tidpunkt som ursprungligen planerades för igångsättning. De totala driftkostnaderna uppskattas i motionen till i runda tal 200 milj. kr. under ett år då samtliga anläggningar är i full drift.

Även representanterna för apk föreslår i motionen 2224 att statliga medel tillskjuts för en tidigareläggning av projekt inom landstinget.

Utskottet är positivt till att överläggningar av det slag motionärerna förordar kommer till stånd. Vid överläggningarna mellan staten och landstinget får man bedöma vilka projekt som det kan finnas anledning att prioritera med hänsyn till sysselsättningseffekterna. Överläggningarna bör också omfatta formerna för ett tillfälligt stöd till viss del av driftkostnaderna av anläggningar som kommer till stånd tidigare än som planerats. När det gäller sådant stöd bör regeringen återkomma till riksdagen med eventuella förslag.

Utskottet tar till sist upp två motioner från den allmänna motionstiden med *förslag till åtgärdsprogram för Norrbotten*.

I motionen 212 av Lars Werner m. fl. (vpk) presenteras utvecklingsplan för den närmaste 5-årsperioden, som skulle ge 6 000 nya arbetstillfällen till en kostnad av 8 miljarder kronor. Bl. a. föreslås nya verksamheter inom LKAB, etablering av en konstgödselabrik, ökad förädling av skogsprodukter, utveckling av jordbruket samt förbättrade kommunikationer.

Filip Johansson m. fl. (c) redovisar i motionen 1548 olika förslag till åtgärder för att skapa fler sysselsättningstillfällen i länet. Motionärerna anser bl. a. att naturtillgångarna i länet bör kunna ge fler arbetsplatser. De efterlyser projekt, som kan ge mer långsiktiga effekter på arbetsmarknaden, stöd till intensifierad skogsvård och till dränering samt utökade resurser till bl. a. högskolan i Luleå. Slutligen begär motionärerna ökade insatser på turistområdet, glesbygdsstöd även till andra företagare än lantbrukare samt en statlig servicecentral till länet.

Åtskilliga av de förslag motionärerna presenterar i de båda motionerna ingår i den förevarande propositionen eller är aktuella i andra sammanhang i riksdagen eller på länsplanet. Med hänvisning härtill och till att de mer

långsiktiga regionalpolitiska frågorna kommer att behandlas i utskottets betänkande AU 1978/79:23 bör motionerna 212 och 1548 inte föranleda någon åtgärd.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. att riksdagen lägger till handlingarna vad i propositionen anförts om åtgärder för att främja sysselsättningen i Norrbotten,
2. beträffande *Norrbottendelegationens utredningsresurser* att motionen 1978/79:2251, yrkandet 9, inte föranleder någon riksdagens åtgärd,
3. beträffande *den s. k. offertprincipen* att motionen 1978/79:2251, yrkandet 3, inte föranleder någon riksdagens åtgärd,
4. beträffande *användningen av medel för särskilda glesbygdsinsatser i Norrbotten* att motionen 1978/79:2290 inte föranleder någon riksdagens åtgärd,
5. att riksdagen till *Bidrag till sysselsättningsfrämjande åtgärder i Norrbottens län* för budgetåret 1979/80 under fjortonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 160 000 000 kr.,
6. beträffande *beredskapsarbeten inom SSAB* att motionerna 1978/79:1659 och 1978/79:2022, yrkandet 3, inte föranleder någon riksdagens åtgärd,
7. beträffande *flygfält i Arvidsjaur* att motionen 1978/79:2251, yrkandet 6, inte föranleder någon riksdagens åtgärd,
8. beträffande *reaktiverings- och turistcenter i Övertorneå* att motionen 1978/79:1047 inte föranleder någon riksdagens åtgärd,
9. beträffande *servicecentral i Norrbottens inland för statsverket*, att motionerna 1978/79:1048 och 1978/79:2268, yrkandet 4, inte föranleder någon riksdagens åtgärd,
10. att riksdagen – med ändring av tidigare beslut¹ – till *Sysselsättningsskapande åtgärder* för budgetåret 1979/80 under tolfte huvudtiteln anvisar ett i förhållande till prop. 1978/79:100 med 175 000 000 kr. höjt reservationsanslag av 1 708 000 000 kr.,
11. beträffande *förhandlingar med Norrbottens läns landsting rörande statlig medverkan i utbyggnaden av offentlig verksamhet i Norrbotten* att riksdagen med anledning av motionerna 1978/79:2293, yrkandet 2, och 1978/79:2224, yrkandet 4, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,
12. beträffande *utvecklingsplan för Norrbotten* att motionen 1978/79:212 inte föranleder någon riksdagens åtgärd,

¹ AU 1978/79:21, hemst. mom. 52, rskr 1978/79:202.

13. beträffande *åtgärdsprogram för Norrbotten* att motionen 1978/79:1548 inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 24 april 1979

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

ELVER JONSSON

Närvarande: Elver Jonsson (fp), Bengt Fagerlund (s), Jan-Ivan Nilsson (c), Birger Nilsson (s), Gördis Hörnlund (s), Allan Gustafsson (c), Erik Johansson i Simrishamn (s), Filip Fridolfsson (m), Ingrid Ludvigsson (s), Arne Fransson (c), Bernt Nilsson (s), Pär Granstedt (c), Frida Berglund (s), Sten Svensson (m) och Göte Petterson (fp).

Innehållsförteckning

Propositionen	1
Motionerna	1
Motioner väckta under allmänna motionstiden	1
Motioner väckta med anledning av propositionen	2
Utvecklingen i Norrbotten	3
Utskottet	6
Allmänna frågor	6
Regionalpolitiska insatser	8
Arbetsmarknadspolitiska åtgärder m. m.	10
Hemställan	13

